

7.3.2019 Kolme avointa ovea sote-bisnekseen – työpajojen materiaalit

Työpajojen kysymykset:

- Miten toivot, että sinut/organisaatiosi otetaan huomioon näissä hankkeissa?
- ”Kokemuksia ja kuvitelmia” yhteiskehittämisestä
- Mitä tarvitset onnistuneeseen kokeiluun?
- Kuinka sote-alan kehittämistarpeet saadaan näkyviksi?
- Tutkimuksen hyödyntäminen sote-kehittämisessä
- Miten ideaalinen yhteistyö toimii (kehittämisvaiheessa)?

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Työpaja 7.3.2019

Työskentelypisteen kysymys:

Miten toivot, että sinut/organisaatiosi otetaan huomioon näissä hankkeissa?

Keskustelua johdateltiin myös yleisemmälle tasolle yhteistyötä hankkeiden kanssa sekä kentän toimijoiden välisestä yhteistyöhön hankekauden jälkeen: (A) millaista yhteistyötä toivottiin ja (B) millaiset toimintatavat tukevat tätä.

Työpisteen vetäjänä Nadja Nordling

Tuotos koottu työpajaan osallistuneiden henkilöiden post-it lapuille nostamia näkökulmia ryhmittelemällä.

A) Monialainen ja tahoinen yhteistyö ja asiantuntijuuden hyödyntäminen

1. Korkeakouluyhteistyö
 - a) Opiskelijoiden sitouttaminen ja hyödyntäminen innovaatio- ja kehittämistoiminnassa
 - Opiskelijayhteistyön kehittäminen
 - Opinnollistaminen mahdollistamaan esim. työpajatyöskentely
 - Tutkimusapua opiskelijoilta ja opiskelijoille aiheita
 - Sitouttamisella nuoret rakentavat omia tulevaisuuden organisaatioita
 - b) Tutkimus ja tieto kehittämistyön perustana
 - Yhteistyö mahdollistaa uusia hankkeita ja luo pohjaa palvelujen kiinnostavuudelle
2. Asiantuntijuuden hyödyntäminen ammatillisesta asiantuntijuudesta kokemusasiantuntijoihin
 - a) järjestöjen ja yhdistysten asiantuntijuuden hyödyntäminen
 - b) koko organisaation osaamispotentiaali johdosta rivityöntekijöihin
 - c) kokemusasiantuntijat: asiakkaat, asukasraadit, omaiset ja läheiset
3. Avoin osallistuminen toimijoille ja näkökulmille
 - a) esim. kirkko, kulttuuri, taide ja historia

B) Olemassa olevien resurssien hyödyntäminen ja aktiivisten toimijoiden avoin yhteistyö

1. Olemassa olevan tiedon hyödyntämisessä kehittämisen pohjaksi
 - a. tutkimus ja osaaminen

- b. käytännön työ, esim. hankkeet
 - c. teknologiset mahdollisuudet
- 2. Avoimuus ja tiedottaminen yhteistyömahdollisuuksista
 - a. Selkeä kommunikointi
 - b. Tietoa jaetaan laajasti
- 3. Realistiset tavoitteet ja tarveperusteisuus hankkeissa
 - a. näin myös laaja-alaisemmin sote-kehittämisessä
 - b. hankitaan ratkaisua ei laitetta
- 4. Kehittämistyön jatkuvuuden turvaaminen
 - a. toiminta perustuu toimijoiden aktiivisuuteen (ei projekteihin), yhteistyöhön ja hyviin yhteyksiin toimijoiden välillä
 - b. yhteiskehittäminen edellyttää resurssien jakamista tasaisesti toimijoiden kesken
 - c. resurssien kohdentaminen osaamisen hyödyntämiseen

Työpaja 7.3.2019

Työpisteen kysymys:

”Kokemuksia ja kuvitelmia” yhteiskehittämisestä

Työpisteen emäntänä ja isäntänä Marika Vuorenmaa ja Mika Boedeker

Työkaluna GPS-kanvaasi

Tuotos koottu työpajaan osallistuneiden henkilöiden Post it -lapuille (175 kpl) nostamia näkökulmia ryhmittelemällä / MB

Positiiviset kokemukset (60 Post it -lappua)

- + Win-win-win: kaikki hyötyvät
- + Tuo uutta innostusta ja iloa työhön
- + Sitouttaa, luo yhteistä ymmärrystä ja kieltä
- + Luodaan yhdessä uutta, synnyttää uusia ideoita, laajentaa näkemyksiä
- + Mahdollistaa laajan asiantuntijuuden, osaamisen, kokemusten ja tiedon jakamisen
- + Käytännönläheisyys, uusia jalkautettuja testauksia, pilotteja ja tuotteita/palveluja
- + Prosessi itsessään: fokus ja projektinhallinta; työtavat, työvälineet, menetelmät, ketteryys; osallistaminen; nopeuttaa tiedon löytymistä

Positiiviset kuvitelmat (41 Post it -lappua)

- + Yhteinen tavoite, yhdessä enemmän, kaikki voittavat
- + Törmäyttäminen ja ”dream team”: uusia ideoita, luovaa työskentelyä, ymmärryksen laajentuminen ja kasvu
- + (Myös asiakkaan) osallistaminen
- + Maaliin pääsy (asiakkaalle asti)

Negatiiviset kokemukset (50 Post it -lappua)

- Eri taustat eivät mahdollista tai hidastavat yhteistyötä
- Erilaisten tarpeiden yhteensovittamisen vaikeus
- Kuka lopulta hyötyy?
- Voimakkaat egot ja dominointi
- Tiedonkulun puutteet
- Sitoutumisen ja jatkuvuuden puute; tehdään ”näön vuoksi”, ei mene maaliin asti; ei seurata ja mitata
- Taloudelliset panokset laitetaan liiaksi kehittämiseen, jolloin tuotteistaminen ja toimeenpano kärsivät
- Byrokratia ja raskaat rakenteet

Negatiiviset kuvitelmat (24 Post it -lappua)

- Vie liikaa aikaa, on hidasta ja jäykkää
- Koordinointi on heikkoa, ”sopassa liikaa kokkeja”
- Eri osapuolilla eri intressit, poteroituminen
- Tulokset eivät vastaa odotuksia; hyöty ei vastaa panoksia
- Ideat varastetaan

Työpaja 7.3.2019

Työpisteen kysymys:

Mitä tarvitset onnistuneeseen kokeiluun?

Pajan emäntinä: Tiina Karttunen ja Terhi Koskinen

Työkaluna GPS-kanvaasi

Tuotos koottu työpajaan osallistuneiden henkilöiden post it -lapuille (130 kpl) nostamia näkökulmia ryhmittelemällä. / TK

Mistä tietää, että kokeilu on onnistunut?

- Kokeilu on viety läpi suunnitellusti, aikataulussa ja sovitussa budjetissa
- Tyytyväinen asiakas
 - Kehitetty tuota / ratkaisu helpottaa arkea, tuo lisäarvoa, luo positiivisen asiakaskokemuksen ja käyttäjät ovat tyytyväisiä
- Saadaan tuloksia aikaan
 - Mitattavat tulokset ja toteutettu analyysi siitä, mikä toimii, mikä ei.
- Toimiva, käyttökelpoinen tuote, joka halutaan siirtää tuotantoon tai ideaa kehitetään edelleen.
 - Mutta toisaalta: Kokeilu voi olla onnistunut silloinkin, kun syyt ja muutostarpeet tuntien todetaan, että ko. ratkaisua ei oteta käyttöön tai kehitetä edelleen.
- Yritysnäkökulma: Tuote on yritykselle kannattava
 - On löydetty kestävä / toimiva liiketoimintamalli ja liikevaihtoa syntyy nopeasti
- Tilaaajanäkökulma: Syntyy taloudellista säästöä
- On opittu jotain tärkeää

Millainen on hyvä kokeiluidea?

- Selkeästi tärkeimpänä kriteerinä nousi esille, että idea lähtee tunnistetusta tarpeesta
 - Keskiössä on asiakas ja idea nousee todellisesta asiakastarpeesta
 - Tavoiteltava tuote / ratkaisu ratkaisee olemassa olevan ongelman
 - Konkreettinen, kytköksissä arkeen
- Hyvin rajattu ja taustoitettu
 - Selkeä, ymmärrettävä
 - Realistinen ja pilotoitavissa oleva
 - Toisaalta myös helposti muokattavissa ja jatkojalostettavissa.
- Uusi, mutta mahdollinen ja kasvupotentiaalia omaava
- Ei vaaranna yritystä taloudellisesti
- Mitattavissa oleva(an tulokseen johtava) - vaikuttavuus

Mikä auttaa (yritystä) kokeilun aikaisessa kehittämisessä?

- Merkittävimmäksi nousi kumppanuus ja sitoutuminen
 - Kehityksessä mukana sitoutuneet loppukäyttäjät
 - Aidosti innostuneet yhteistyökumppanit
 - Riittävä vuoropuhelu
- Riittävät resurssit
 - Taloudelliset resurssit (jolloin kokeilu ei sisällä taloudellista riskiä)
 - Yritykseltä riittävä resurssi
 - Ammattilaisten kouluttamiseen uusiutuvan palvelun tms. osalta
- Hyvä suunnitelma
- Selkeä päätöksentekoketju
- Yhteinen koordinointi
- Mahdollisuus jatkuvuuteen
- Onnistumiset

Mitä toivot tilaajan kokeiluun antamalta resurssilta?

- Vastuuhenkilöiden sitoutumista koko projektin ajan
- Aikaa
- Aitoa kiinnostusta kokeilijoilta
- Motivaatiota, halua olla mukana
- Ymmärrystä tarpeesta, asiakkaista, prosesseista, teknologiasta ja mahdollisuuksista
- Suoraa kosketuspintaa asiaan
- Roolitusta - henkilöresurssi sen mukaan, mitä rooleja tarvitaan. Ei päällekkäisyyttä.
- Tiedottamista tiimille - ”markkinoinnin” ammattilaisuutta, innostajan roolia
- Joustavuutta
- Palautetta

Kustannusten jakautumisen merkitys

- Tässä vastaukset olivat lähinnä kommentteja, koska vastaus kysymykseen lienee aika itsestään selvä.
- Sopimusasia, sovittava ajoissa
- Raha sitouttaa
- Panos ja tuotos tasapainossa
- Hyödynnettävyys, tasapuolisuus
- Tilaajan täytyy saavuttaa hyötyä - aluksi yhteistyömalli
- Yritys haluaa tuloa, asiakas ei halua maksaa!
- Kuka hankkii rahoituksen - yritys vai julkinen / tilaaja?

Mitä muuta haluaisit sanoa?

- Oppiminen onnistumisista ja epäonnistumisista
 - Sallitaan positiivinen epäonnistuminen
- Riittävän pitkä kokeilu
- Notkeutta ja ketteryyttä toimintoihin ja niiden kehittämiseen
- Kohtaamisia julkisen toimijan ja yritysten kesken tarvitaan - Yrityssenssit, Pitchaukset ym.

Työpaja 7.3.2019

Työskentelypisteen kysymys:

Kuinka sote-alan kehittämistarpeet saadaan näkyviksi?

Pajan emäntinä ja isäntänä: Tutta Tanttari, Sari Himanen, Reijo Itkonen

Tuotos koottu työpajaan osallistuneiden henkilöiden post it -lapuille nostamia näkökulmia ryhmittelemällä. / TT

Kaikki lähtee politiikasta

- poliittiset päätökset: kunnat, kaupungit, maakunnat, valtuustot, hallitus, eduskunta
- yritykset, asiakkaat ja rahoittajat
- resursointi kunnossa kaikilla yhteistyössä mukana olevilla kehittämiseenkin

Olemassa olevan tiedon hyödyntäminen

- hyödynnetään olemassa olevaa dataa (esim. HUS:in tietohallinnossa dataa todella paljon) ja valmiita kartoituksia
 - eri aihealueiden datan hyödyntäminen
 - yhteenveto olemassa olevista datakannoista
 - datan HYVÄ analysointi
- tilastot, vertailu muut maat esim. hyte -indikaattorit
- hyödynnetään sotetaustaisten yrittäjien osaamista

Uuden tiedon hankkiminen ja osallistaminen: Asiantuntijat / työntekijät ja asiakkaat

- mikä olemassa olevissa palveluissa hyvään ja mitä korjattavaa → kyselyt
- nettikyselyt ja haastattelut (esim. senioritalot, palvelutalot, HR ihmiset kartoitus)
- asiantuntijatasot mukaan: kokemus, tutkittu ja opittu
- asiantuntijoiden haastattelut
 - miten osataan valita ”oikeat” haastateltavat
 - työntekijöiden haastattelut, työntekijäkokemuksen kartoitus
 - jalkautuminen kentälle työntekijöiden keskuuteen
 - kysytään diakoniatyöntekijöiltä ja asiakkailta
 - hoitohenkilökunnan yhteistyö
- asiakkaiden osallistaminen (asiakstarpeen kartoitus, asiakaskokemuksen kartoitus, asiakkaiden osallistaminen suunnitteluun...)
 - tunnistetaan tarve eli asiakas
 - tarvekartoitus moninaisilla tavoilla
 - asiakkaiden arjen tuntemus, omaiset
 - olemalla mukana arjessa

- kyselyt, tutkimukset matalalla kynnyksellä
- havainnointi (esim. sote-alan opiskelija seuraa asiakasta palvelukokemuksen selvittämiseksi)
- havainnointi, ajankohtaisen keskustelun seuraaminen
- eri tapahtumiin jalkautuminen
- autenttisten tilanteiden tarkkailu ja palvelumuotoilu
- osallistamalla:
 - asiakasraati
 - asukasillat vrt. keskustelut yleiskaavasta
 - alusta, jossa saadaan helposti koolle halutun teeman asiakasraati
- ruokanysssen asiakkaat
- bussien selkänöjiin QR -koodit: mahdollisuus kehittämissideoiden esittämiseen
- laitetaan muutama tutkija TKL:n busseihin → juttelee ihmisille tai QR -koodikysely
- nettiin ideoiden esittämistä varten linkki asiakkaille
 - hyödynnetään vastaukset oikeasti ja viestitään se
- asiakkaat, omaiset, läheiset, yksittäiset veronmaksajat mukaan suunnittelutyöryhmiin
- sotessa ihmiset keskiössä, osallistaminen
- asiakaskokemusten kartoitus

Asiakaspalautekanavat

- anonyymi palautekanava
- palaute kasvottomana ja nimettömänä mahdollista → tarvitaan tosi helppo kanava
- asiakaspalautteen kerääminen ja analysointi!
- systemaattinen palautteiden käsittely
- kanavat tiedon dokumentointiin

Tiedon jakaminen ja kohtauttaminen

- hyvien käytänteiden jakaminen
- tieto, kokemus ja osaaminen jakoon
- yhdistysten ja järjestöjen tiedon ja osaamisen hyödyntäminen
- yhteiskehittämällä
- verkostot ja tilaisuudet
 - vertaisverkostot
 - monialaisten verkostojen kohtauttaminen
 - säännöllisyys: esim. vapaamuotoinen aamukahvitilaisuus, jossa verkostoidutaan
 - 7.3. hankkeiden yhteisesti järjestämän pajan kaltaisia työpajoja lisää (eri tahojen edustajia mukaan jakamaan ja kehittämään asioita)
 - sitominen ja konkretisointi teemojen kautta → 7.3. työpajan kaltainen tapaaminen hoitoketjujen ympärille, esim. diabeteksen hoitoketju
 - erilaiset tapahtumat start up -yritysten osallistamiseksi
- pienempien yhteisöjen kokemusten jakamisen alusta (fb sote-alalla)
- muutaman hengen tiimi julkiselle sektorille ottamaan vastaan ideoita ja viemään niitä eteenpäin
- aiheiden / kohteiden alusta sitä varten, että tutkijat, yritykset, toimijat löytäisivät toisensa

Toimenpide-ehtotuksia, hyviä käytäntöjä

- kriittisten kohtien tunnistaminen:
 - sote -piirit
 - tilaaja -tuottaja
 - asiakkaan kuuleminen
 - johtajuus
- potentiaalisten asiakkaiden kartoitus
- tehdään hyvä asiakasmäärittely → asiakas päättää toiminnasta
- ASIAKAS kehittää ja johtaa HANKKEEN
- potentiaalisten ratkaisuvaihtoehtojen miettiminen valmiiksi
- työhypoteesi
- mietin todennäköisiä vaihtoehtoja / testihypoteeseja → nopea testaus. Jos testauksessa löytyy nopeasti kolme samalla tavoin ajattelevaa, testihypoteesi on melko oikea.
- ketterästi eteenpäin
 - lyhyet ja nopeat kokeilut
 - ole nopea alussa ja pitkin matkaa
 - kehittämistarpeita mietitään samoin kuin investointeja
- jalkauttamiseen toimintamalleja ja käsipareja – johtamisessa tapahtunut muutosta
- omistajuus, johtajuus
- Mihin menee eniten rahaa esim. mielenterveysongelmat. Mitä toisin? Ennaltaehkäisy.
 - Suomen romanien ylisukupolvinen huono-osaisuuden ratkaisu
- tarvitaan visionäärejä → ”hullut ideat” + ”paljastavat”, jotka osoittavat, että keisarilla ei ole vaatteita
- yritysten sisäinen some
- kanava ongelmakohtien jakamiseen
- osallistavat sovellukset / alustat
- hyödynnetään teknologiaa
 - → parempaa palvelua
 - → resurssien ohjaus ja ennakointi
- teknologian käyttöönottoa raamitettava / johdon tehtävä
- käytettävyyden tulee olla mahdollisimman helppoa

Työpaja 7.3.2019

Aihe: TUTKIMUKSEN HYÖDYNTÄMINEN SOTE-KEHITTÄMISESSÄ

Työkaluna SWOT-nelikenttä (165 post it-lappua)

Riitta Kivimäki, Tampereen yliopisto

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">- Laaja-alainen näkemys<ul style="list-style-type: none">• tieto jo olemassa olevasta tiedosta- Osaamisen kehittyminen, vaikuttavuus<ul style="list-style-type: none">• vaikutus asiakkaan saaman palvelun laatuun ja turvallisuuteen• oikeanlaiset ratkaisut asiakkaalle- Resurssien parempi hyödyntäminen<ul style="list-style-type: none">• ennakointikyky• aika- ja henkilöresurssien parempi kohdistaminen- Luotettavuus ja uskottavuus<ul style="list-style-type: none">• perusteita ja tukea kehittämiseen• riskien pieneminen, kun kokeilujen taustalla tutkittua tietoa• taustalla oleva tutkimustieto auttaa myynnissä ja markkinoinnissa	<ul style="list-style-type: none">- Tutkijat ja asiantuntijat erillään<ul style="list-style-type: none">• siiloissa/ kuplassa toimiminen• saadaanko otetta todellisesta tarpeesta ja ongelmasta- Tiedon julkisuus ja saatavuus<ul style="list-style-type: none">• tieto tutkimuksista ja tuloksista ei saavuta kentän toimijoita ja yrityksiä• tiedon vanheneminen: mistä löytää relevantti tieto tietystä aiheesta- Tiedon hyödyntämisen vaikeus<ul style="list-style-type: none">• tutkimustulosten vaikeaselkoisuus• soveltaminen vaikeaa• aikaresurssin puute perehtymiseen- Tutkimusta paljon ilman asiakasta<ul style="list-style-type: none">• yhteiskehittämisen ja kokeilujen puute• kokemustieto/ hiljainen tieto ei kuulu
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none">- Sote-palveluissa paljon tutkimusideoita<ul style="list-style-type: none">• kokemustiedon hyödyntäminen, sen rinnalle tieteellistä näyttöä• tutkimustiedon hyödyntäminen hoitotyössä- Uusien palveluiden, toimintamallien ja tuotteiden syntyminen<ul style="list-style-type: none">• yhteistyö, poikkitieteellisyys- Tiedon käyttö päätöksen teossa ja hoitotyön prosesseissa<ul style="list-style-type: none">• palveluihin laatua ja vaikuttavuutta- Innovaatioiden jakaminen helpottuu ja "maailma pienenee"	<ul style="list-style-type: none">- Rohkeuden puute tutkimuksissa<ul style="list-style-type: none">• Kenen etu edellä?• valitun viitekehityksen ja kohderyhmän vaikutus- Resurssien puute<ul style="list-style-type: none">• rahoitus, kustannusriskit• laajojen verkostojen luominen vie aikaa- Tutkimustiedon hyödyntäminen liian kapea-alaisesti<ul style="list-style-type: none">• liiallinen soveltaminen ("mutkat suoriksi")• Onko enää tutkimusperustaista?- Byrokraattisuus, kankeus<ul style="list-style-type: none">• projektia ei viedä käytäntöön, jää kesken

Miten saadaan tutkimustulokset ja sote-palveluiden kehittäminen kohtaamaan?

- henkilökunnalta tulevien aiheideoiden hyödyntäminen
- kokemustiedon huomioiminen, esim. asiakasraadit
- yhteiskohtaamiset: tutkijat mukaan kehittämistyöhön ja kehittäjät mukaan tutkimuksen ideointiin
- tutkimuksen ydinasian kääntäminen yleistajuisemmaksi
- koonti ajankohtaisista tutkimuksista ja ”täsmäiskut” potentiaalisille organisaatioille
- selkeät tutkimusperustaiset toimenpidesuositukset
- erilaiset verkostoitumistilaisuudet, esim. työpajat
- tutkimusten referointitilaisuudet
- sähköiset kysely- ja datankeruualustat, kerätyn tiedon aktiivinen jakaminen
- lyhyet (3-4 min.) videot tutkimustuloksista ja hyödyntämispotentiaalista
- ”kuuma linja” tutkijoille: asiantuntijan löytyminen helposti esim. tietyn rajatun aihealueen mukaan
- digitaalinen alusta/tietopankki, jossa kootusti ja ajantasaisesti tietoa tutkimuksista

KYSYMYS / Niko Lönn (pshp) ja Tiina Hult (Treen kaupunki)

Miten ideaalinen yhteistyö toimii (kehittämävaiheessa)?

APUKYSYMYKSET / -TEEMAT (eivät näkyville vaan "herättäjinä" tarpeen mukaan)

- Kokeiltavan teknologian mahdollistamien työprosessien suunnittelu
- Henkilöstön kouluttaminen
- Asiakkaan ja ammattilaisen ohjaaminen teknologian käyttöön
- Asiakkaiden / käyttäjien rekrytointi
- Hyvinvointiteknologian asentaminen
- Kokeilun arviointi

Miten ideaalinen yhteistyö toimii (kehittämisvaiheessa)?

VASTAUKSENA SYNTYNYT
TEEMOITTELU

Yhteistyötä ohjaavat tavoite / tavoitteet

- Selkeät tavoitteet, välitavoitteet ja focus
- Tavoitteet voivat olla myös eri eri osapuolilla (kuitenkin win-win)
- Huom! Kuka asettaa tavoitteet?
- Asiakaslähtöiset yhteiset teemat, nähtynä asiakkaan "ongelma"
- Tiedossa mitä halutaan ratkaista

Yhteinen jaettu tahtotila edellytys yhteistyölle

- Tarvitaan avoimuutta & yhteistä tahtoa (yhteinen visio)
- Tarvitaan yhteistä kontekstiin istuvaa kieltä, aitoa kohtaamista sekä kuuntelua ja "rohkeutta peliin"
- Eteneminen edellyttää ketteryyttä ("notkeutta") ja iteratiivisuutta.
- Taustalla aito halu kehittää osa-aluetta (sitoutuneisuus) ja halu oppia
- Pois siiloista ja professioista ja toisaalta tarvitaan yhteistyötä!

Miten ideasta eteenpäin / pilotointi

- Ideasta liiketoimintaa ja pilotointi ennen kokeilua
- Rahoitus ja resurssit oltava kunnossa
- Tutkimuslaitosten hyödyntäminen huomioiden, että yliopiston täytyy toimia kuten yritykset (ketteryys) ja toisaalta julkisen toimijan mahdollisuudet tehokkuuteen ja aikataulutukseen
- Tiivis yhteistyö (vuorovaikutus), vastuutus ja oikea osaaminen (osaamisen hyödyntäminen)
- Edellyttää asiantuntijoiden kuuntelemista, olemassa olevan hyödyntämistä ja jalkautusta.

Mitä tarvitaan onnistuneeseen yhteistyöhön?

- Aito tieto tarpeista ja realistinen aikataulus
- Rakentava yhteistyö on avoimuutta ja tasavertaisuutta → yhteinen ymmärrys ja kaikkien hyöty (win-win)
- Tarvittavat resurssit käytettävissä (oikeat asiantuntijat) ja tieto lisääntyy prosessin aikana
- Ketterää etenemistä ja läpinäkyvyyttä
- Teknologian hyödyntämistä (sisällön tuottaminen)
- Kansallisia ratkaisuja (huomioiden hyödyt ja haitat) ja olemassa olevan hyödyntäminen
- Nopeaa päätöksentekoa

Yhteistyö on kehittämistä ja kehittäminen on muutosta!

- Muutosvastarinnan huomioiminen, ymmärtäminen ja vähentäminen!
- Tärkeää tunnistaa "avoimet". ns. muutosagentit ja heidän potentiaalin hyödyntäminen
- Kehittämiseen on oikeus, vastuu ja mahdollisuus!
- Sitoutuminen kehittämiseen ja hyöty kirkkaana!

Arviointi kertoo "miten meni" (miten mennyt)

- Seuranta, jatkuvuus, mittarit → tulosten seuranta = jatkuvaa kehittämistä
- Edellyttää kaikkien tiedossa olevia arviointikriteerejä jo alussa
- Arvioidaan hyötyä (säästöä) suhteessa euroihin ja aikaan → mitä muutosta saadaan aikaan, miten muuttunut parempaan = vaikuttavuuden arviointi
- Mistä tiedetään oikea suunta ja ollaanko oikeassa suunnassa? / "ansalangat"